

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

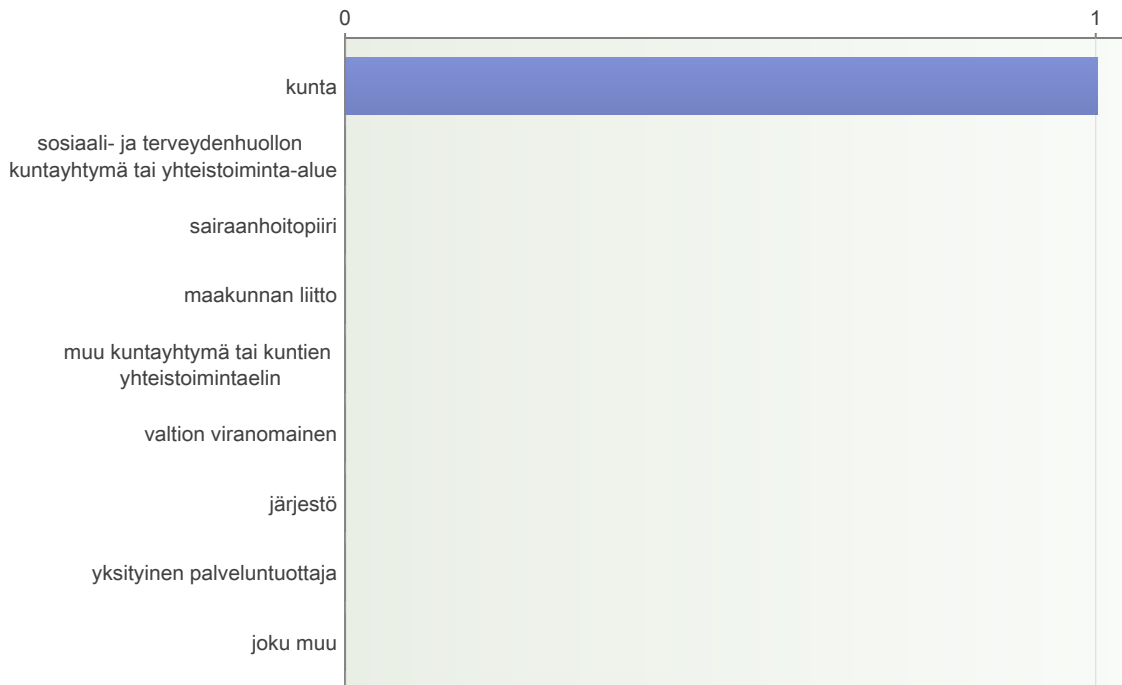
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Lapuan kaupunki	Toni Leppänen	perusturvajohtaja Piia Aro, piia.aro@lapua.fi, 06 438 4100	11.12.2017	Lapuan kaupunginvaltuusto

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

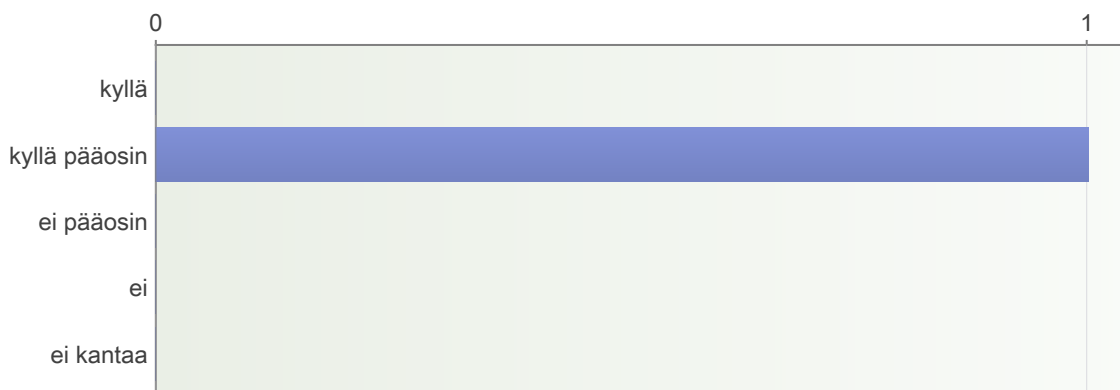
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lapuan kaupunki pitää sote-uudistusta tarpeellisena ja kannattaa valinnanvapauden hallittua laajentamista. Sote-uudistuksen tavoitteiksi on kirjattu hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen, kustannusten kasvun hillintä, palvelujen yhdenvertaisuuden ja saatavuuden parantaminen, palveluintegraatio sekä peruspalvelujen vahvistaminen. Valinnanvapauden järjestelmä on vielä ehdotetun lakiluonnoksen pohjalta monimutkainen eikä sen vaikuttavuutta asetettuun tavoitteeseen nähden ole osoitettu. Ehdotettu tapa toteuttaa perustason ja eräiden erityistason palveluiden valinnanvapaus markkinamekanismien kautta on ristiriidassa sote- ja maakuntauudistukselle alun perin asetettujen tavoitteiden kanssa, jotka koskevat hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumista palvelun yhdenvertaista saatavuutta, palvelujen integraatiota ja kustannusten hillintää. Malli rajoittaa palveluiden järjestämisvastuuseen ja itsehallintoon kuuluvaa oikeutta päättää palveluiden tuottamistavasta ja ohjata palveluita kokonaisuutena. Järjestämisvastuun kantaminen ja palvelujen integraatio on erittäin haasteellista, kun iso osa palveluista siirtyy yritysten vastuulle ja markkinaperusteiseen ohjaukseen. Palvelutuotanto pirstoutuu maakuntien tosiasiallisen ohjausvallan ulkopuolelle ja eri palveluihin syntyy asiakkaan näkökulmasta nykyiseen verrattuna uusia rajapintoja. Vaikuttavuusarvioinnin näkökulmissa ei uudistuksen vaikutus kuntalaisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen nouse varsinaisesti esille. Toisaalta sosiaaliryhmien välisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen on selvästi enemmän sidoksissa maakunnan ja sen kuntien toteuttamaan politiikkaan kuin valinnanvapauden säädöksiin sinänsä. Lainsäädännön vaikutusten arvioinnin tulee aina pohjautua olemassa olevaan ja tutkimukseen perustuvaan tietoon valittujen toimintamallien vaikutuksista. Siltä osin kun relevanttia tutkimustietoa ei ole saatavissa, on tarkoituksenmukaista pilotoida ehdotettuja toimintamalleja sekä arvioida niitä saadun tiedon perusteella ennen niiden laajamittaista käyttöönottoa.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

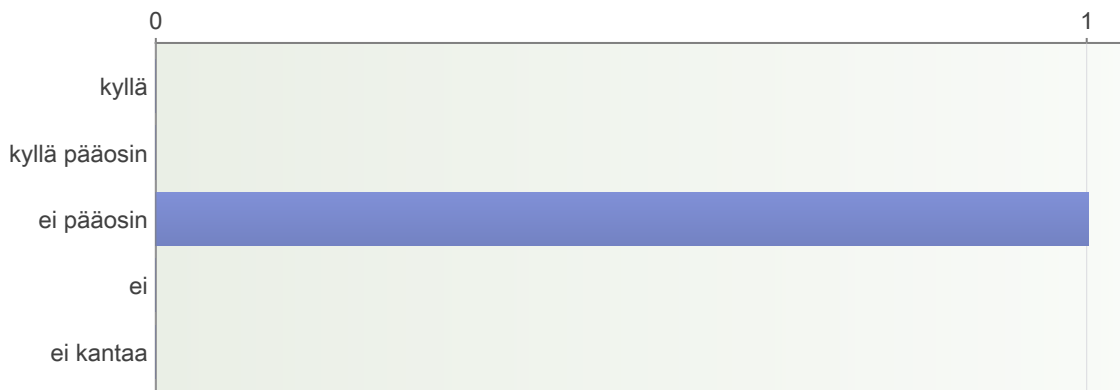
Vastaajien määrä: 1

- Lakiehdotuksen avulla on mahdollista lisätä asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia palveluiden sisältöön ja sitä kautta niiden laatuun. Valinnanvapaus sinänsä lisää kansalaisen ja palvelun käyttäjän mahdollisuuksia omilla ratkaisuillaan vaikuttaa omiin palveluihinsa ja näin olleen valinnan vapauden peruste on oikea. Tämä tosin edellyttää toimivia tietojärjestelmiä ja asiakassuunnitelmaprosessia. Mahdollisuus vaihtaa sote-keskusta puolen vuoden välein voi aiheuttaa tilanteen, että asiakassuhde jää lyhyeksi ja kokonaistilanne voi jäädä hoitamatta. Uudistuksen perustarkoitus on kuitenkin rakentaa integroitu palvelu asiakkaan tilanteen auttamiseksi lähellä asiakasta. Asiakassuunnitelmaprosessin merkitys korostuu osana palvelunkäyttäjän vaikuttamismahdollisuuksia.

Esitetty ratkaisu tukee erityisesti henkilöitä, joilla on mahdollisuus hyödyntää markkinoiden toimintaa. Huolta kuitenkin liittyy erityisesti useita sosiaali- ja terveystalvveluja käyttäviin sekä erityisryhmiin kuten päihde- ja mielenterveys- tai lastensuojelun asiakkaisiin, joiden kyky ohjautua palvelujärjestelmässä ja käyttää asiakaseteliä ja henkilökohtaista budjettia voi olla rajoittunut. Vaikutusmahdollisuutta voidaan parantaa hyvällä ja riittävällä palvelu- ja asiakasohjauksella erityisesti niiden henkilöiden osalta, joiden toimintakyky on heikentynyt.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

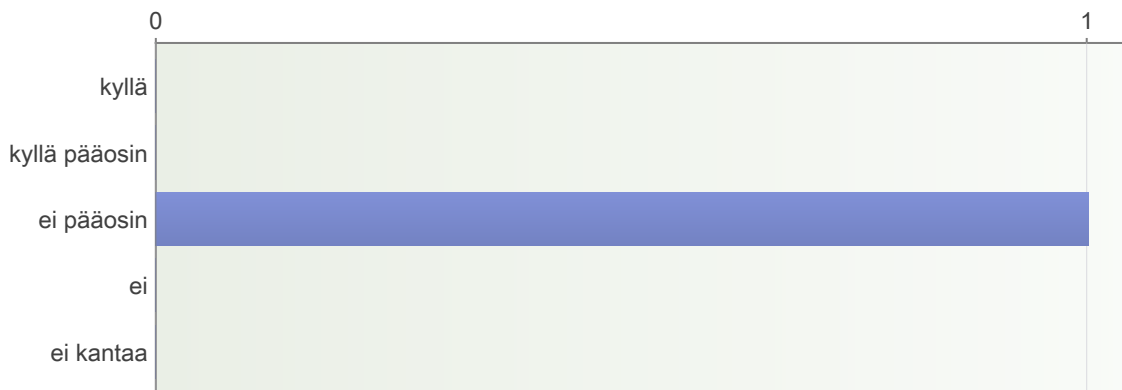
- Kun on kysymys julkisrahoitteisesta palvelusta, on tärkeää, että asiakkaan mahdollisuutta hakeutua omaan tilanteeseen sopivaan palveluun rajataan vain niihin palveluihin, joiden vaikuttavuudesta on riittävä näyttö. Tosiasia on myös, että palvelutuotannon sijoittuminen nykyistä enemmän markkinaperusteisesti, saattaa se synnyttää katvealueita, joissa asiakkaalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta hakeutua omaan tilanteeseensa sopivaan palveluun.

Palveluohjauksen määrittely, vastuut ja toteuttaminen ovat edelleen esitetyssä luonnoksessa epäselviä. Riskinä on, että asiakas- ja palveluohjaus hajoaa lakiehdotuksen mukaisessa toiminnassa. Erityisesti kysymys palveluohjauksen omistajuudesta monituottajamallissa kilpailuneutraliteetin osalta edellyttää tarkempaa jäsenystä ja määrittelyä (esim. missä vaiheessa ohjaus- ja neuvonta muuttuu palvelutarpeen arvioinniksi).

Valinnanvapauden toteuttaminen ja hakeutuminen oman tilanteen mukaisesti palveluihin edellyttää, että palvelujen järjestäjällä ja palvelujen käyttäjällä on käytössään ja käytettävissä valinnan perusteeksi tarvittavat palveluntuottajien tiedot. Tiedollisen vertailtavuuden parantamiseksi käynnistyneet hankkeet tietojärjestelmien uudistamiseksi eivät helpota asiaa lyhyellä tähtäimellä, koska valinnanvapauden perustaksi tarvittavan valtakunnallisen tietoaineiston määrittely ja maakuntien tietojärjestelmien kehittämistyö eivät etene samaa tahtia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laaja-alaisten palvelutarpeiden osalta on palveluintegraation toteuttaminen erityisen tärkeää. Liikelaitoksessa tulee olla vastuu palvelutarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelman laadinnasta.

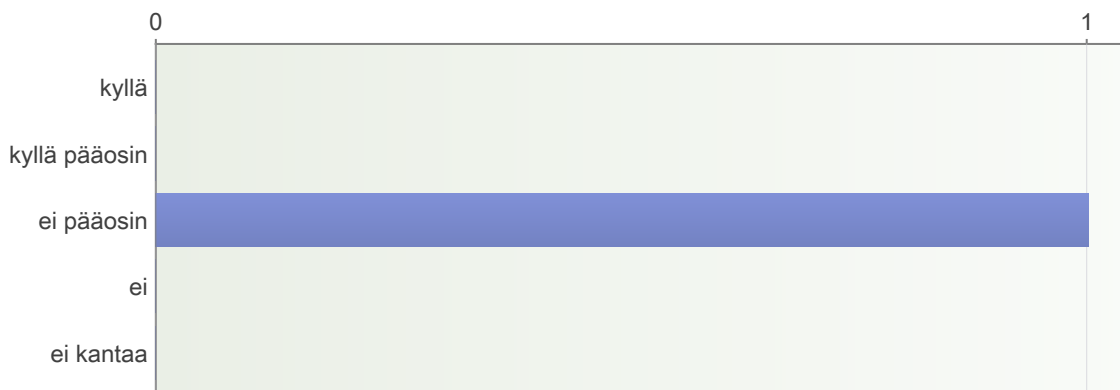
Lakiesitys asettaa velvoitteita sekä suoran valinnan palvelun tuottajille että maakunnalle koskien palveluiden yhteensovittamista. Asiakkaan mahdollisuus hakeutua maakunnan liikelaitoksen palveluyksikköön palveluntarpeen arviointiin ilman sote-keskuksen ohjausta kaipaava selkeytystä. Asiakassuunnitelmalla on suuri merkitys palveluiden yhteensovittamisessa. Yhteinen asiakassuunnitelma edellyttää toimivia tietoteknisiä ratkaisuja.

Perhekeskuksen palvelut pääasiallisesti tulee olla osa liikelaitoksen toimintaa. LAPE muutosohjelman keskeisenä kehittämiskokonaisuutena olevien perhekeskusten rooli jää lakiesityksessä kuitenkin epäselväksi suhteessa sote-keskusten ja liikelaitosten palveluihin. Samoin ikäihmisten palvelukokonaisuuden rakentamisessa keskeisen asiakasja palveluohjauksen ohjauksen asema ja rooli tulisi määritellä selkeämmin.

Asiakkaalle tarpeen mukaisten palvelujen käyttöön saaminen asettaa ehdotetussa muodossa suuret odotukset asiakkaan palveluohjaukselle ja sen koordinoinnille siten että asiakas saa parhaan mahdollisen palveluohjauksen. Asiakkaan palvelua ohjaavan asiakassuunnitelmaan sisällytetty vastuu sen toteuttamiselle ja noudattamiselle jää epävarmalle tasolle. Asiakkaan hoidossa ongelmallisena kohtana tulee olemaan hänen hoitoaan/palveluaan koskevan tiedon sisällöllinen välittyminen ja tiedon käytettävyys.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun integroiminen yhdelle toimijalle, maakunnalle, on esityksen vahvuus ja integraatiovelvoitteen asettuminen maakunnalle järjestäjänä on perusteltu. Esityksessä olevat palveluintegraatiota varmistavat toiminnot kuten mm. sosiaalihuollon neuvonta ja ohjaus sote-keskuksessa, paljon palveluja käyttävien ohjaus ja asiakassuunnitelma sekä sote-keskuksiin jalkautuvat palvelut maakunnan liikelaitoksesta, lisäävät periaatteessa edellytyksiä horisontaalisen ja vertikaalisen palveluintegraation toteutumiselle.

Sote-uudistuksen alkuperäinen tavoite palveluintegraatiossa ei esim. palveluketjujen osalta toteudu esitetyn mukaisessa rakenteessa. Erityisesti ongelmallinen on sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen tosiasiallinen eriytyminen sosiaali- ja terveyskeskusten palveluissa. Tilannetta ei juurikaan paranna esitetyn ”jalkautuvan” ryhmän käyttö (sosiaalihuollon liikkuvariyhmä § 37), mikä sinänsä on hyvä, mutta sen rooli jää epäselväksi suhteessa liikelaitoksen ja sote-keskuksen toimintoihin.

Kun sote-keskus ei sisällä sosiaalihuollon palveluista kuin ohjauksen ja neuvonnan, on vaarana, että toiminta medikalisoituu, suhteessa palvelun käyttäjän ilmaisemaan palvelutarpeeseen. Sosiaalihuollon tarpeen tunnistaminen nousee merkittäväksi asiaksi ja joka ei nykyisellään toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Tästä muodostuu riski kustannusten epätarkoituksenmukaiselle kasvulle.

Äskettäin julkaistussa kuntoutuksen uudistamiskomitean raportissa (STM raportteja ja muistioita 2017:41) korostettiin kuntoutuksen yleistä toimintamallia, sen suunnittelua osana palvelujärjestelmän asiakassuunnitelmaa, vastuullisen asiakasohjauksen mallia sekä kuntoutuksen tavoitteellisuutta, seuranta ja arviointia. Epäselväksi jää, miten raportin linjaukset suhteutuvat lausuttavana olevaan valinnanvapauslakiesitykseen.

Sote-palvelujen integraatiotavoitteen kannalta myös velvoite asiakassetelin antamiseen moneen eri palveluun olisi hyvin ongelmallinen. Integraatiosta syntyy monimutkainen malli

toimeenpanon näkökulmasta erityisesti paljon palveluja käyttävissä ryhmissä. Tässä ryhmässä monituottajamallin haasteet todennäköisesti lisäävät väliinpuotoajien määrää.

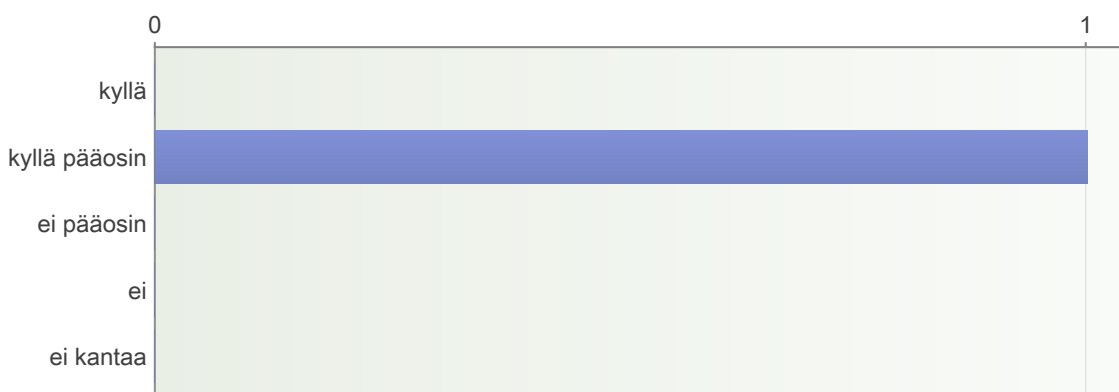
Eräänä vastauksena integraation haasteisiin nähdään tiedon integraatio ja tiedolla johtaminen, mitä ilman uusi palvelujärjestelmä ei tulekaan saavuttamaan tavoitteitaan. On syytä huomata, että Kanta-palvelujen kaikki toiminnallisuudet eivät kuitenkaan toimi lähimpään 5-10 vuoteen niin, että sujuva tiedonvaihto mahdollistuisi ja parantaisi näin palveluintegraatiota.

Paljon palveluja käyttävien osalta palvelut voivat hajaantua liikaa ja palvelujärjestelmästä puotoamisia voi tapahtua. Lakiluonnoksessa jää epäselväksi se, miten käytännössä vastuutyöntekijä määräytyy. Asiakas voi mennä sote-keskukseen, ohjautua siitä maakunnallisen ryhmän arviointiin tai suoraan maakunnan liikelaitokseen ja/tai lisäksi asiakassetelipalveluntuottajan palveluun. Riskinä on, että palvelukokonaisuus painottuu entistä enemmän erityispalveluihin (raskaammat palvelut) ja palvelurakenteen keventämisen tavoite ei toteudu.

Monituottajamallissa, jossa on niin julkisia kuin yritysmuotoisia tuottajia väistämättä syntyy pyrkimystä osaoptimointiin. Malli tulee luoda sellaiseksi, että asiakkaan etu toteutuu.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

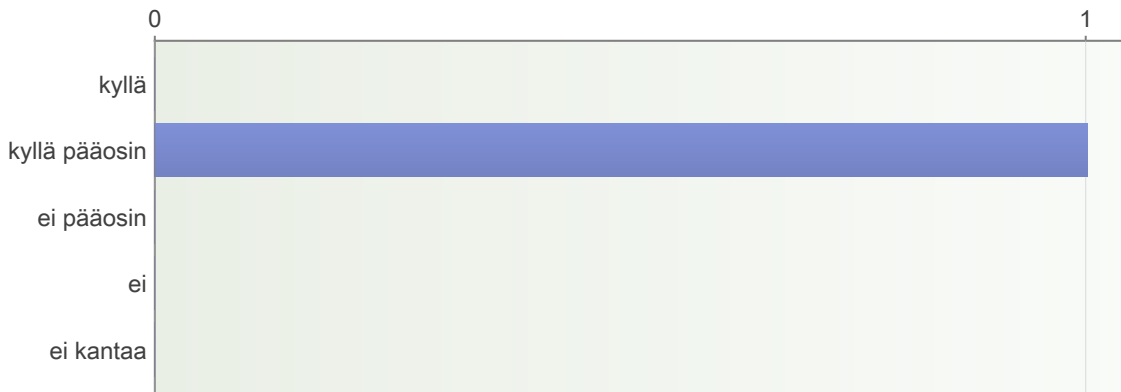
Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuun kokoaminen antaa mahdollisuuksia järjestämisvastuun toteutukselle. Maakunnan järjestämisvastuun toteutumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että järjestäjällä on vahvaa osaamista, jotta se voi suunnitella alueensa väestön palvelukokonaisuuden. Toisaalta valinnanvapauslainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia käyttää järjestämisvastuuseen liittyvää valtaa ja toteuttaa järjestämisvastuutaan.

Kun maakunnan rahoituksen suhde valtionrahoitukseen on sitova, maakunnalle järjestäjänä jää vähemmän mahdollisuuksia toteuttaa vastuullisen järjestäjän tehtävää.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakäytännöissä, palveluprosesseissa ja palvelurakenteessa on viime vuosina tehty vahvaa uudistustyötä. Tällä hetkellä sote – uudistuksen kanssa samaan aikaan etenevät STM kärkihankkeet I&O ja LAPE sekä STM valtakunnallinen ESR hanke PRO SOS tuottavat ja samalla toimeenpanelevat uusia, toimintatapoja ja myös uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukentässä.

Lakiluonnos sinänsä ei estä toimintatapojen muutosta tai uusien innovaatioiden luomista ja käyttöönottoa. Innovaatiotoimintaan liittyy olennaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon TKKI rakenne (tutkimus-koulutus-kehittäminen-innovaatio). Osana uudistusta on välttämätöntä turvata sosiaali- ja terveydenhuollon TKKI kokonaisarkkitehtuuri, jossa huomioidaan eri tutkimus- ja koulutustoimijat, kehittäjäorganisaatiot, julkinen ja yksityinen palvelutuotanto sekä niiden sisältö- ja rahoitusvastuut.

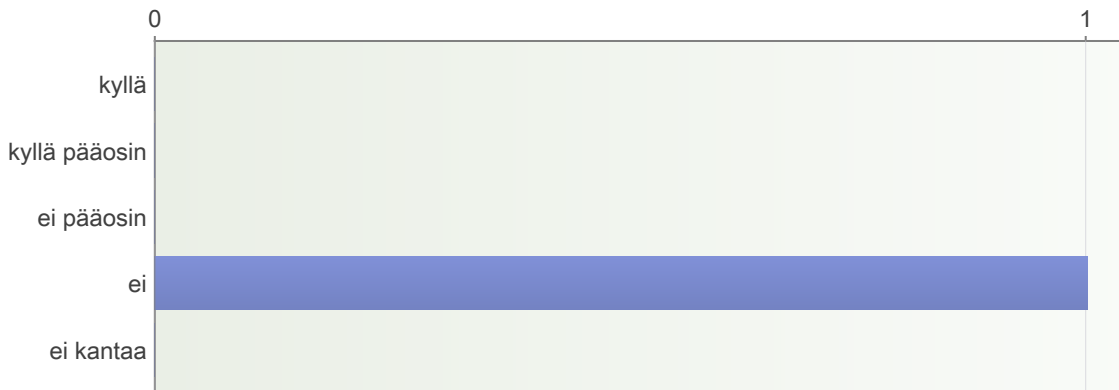
Asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin rajaaminen vain sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin voi hidastaa palveluiden innovatiivista kehittämistä. Hyvinvoinnin ja terveyden

edistämiseen liittyvien toimintojen rajaaminen ulkopuolelle ei edistä toimintatapojen muutosta pois ns. raskaammista sote-palveluista (vrt. Avain kansalaisuuteen -hankkeen kokeilut).

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote- ja maakuntauudistukselle asetettu kustannusten kasvun hillinnän tavoite ei ole realistinen. Rajallisten sopeuttamismahdollisuuksien lisäksi kustannusten kasvun hillinnän elementtinä on huomioitava se, että uusia kustannuksia valinnanvapausmallissa voi aiheuttaa myös palvelukysynnän kasvu, jota jo ensimmäiset asiakassetelipilotit ovat osoittaneet. Esitetty valinnanvapausmalli sisältää muitakin kustannuksia kasvattavia elementtejä kuten tietojärjestelmien perustamiskustannukset ja henkilökohtaiseen budjettiin liittyvät kustannusten kasvupaineet. Myös suun terveydenhuoltoon voi liittyä paineita kustannusten noususta, jos nykyisin yksityisesti hoidettu ja kela korvauksen piirissä oleva toiminta siirtyisi merkittävässä määrin muun julkisen rahoituksen osaksi.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- ---

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksen palveluvalikoima ei tunnista palvelunkäyttäjän koko elämäntilanteen mukaista palveluntarvetta, vaan painottuu terveydenhuollon palveluihin ja osaamiseen.

Sote-keskuksen pitäisi edustaa perustason vahvaa palvelua. Mitä paremmin ja nopeammin asiakasta/potilasta voidaan palvella perustasolla, ilman että asiakas joutuu siirtymään palvelusta toiseen ja odottamaan palveluun pääsyä, sitä paremmin voidaan myös kustannuksia hillitä ja saada tyytyväisempiä asiakkaita. Sote-keskuksen mahdollisimman laaja ja osaava palvelukokonaisuus ja hyvät konsultaatiomahdollisuudet osaltaan takaavat vahvan perustason palvelut. Sosiaalihuollon osuus pitäisi olla ohjausta ja neuvontaa vahvemmin sote-keskuksen jokapäiväisessä palveluvalikoimassa. Tärkeää on, että sosiaalihuollon ohjausta ja neuvontaa antaa sosiaalihuollon ammattihenkilö. Lakiluonnoksen mukaan sosiaalihuolto tulee palveluun mukaan pääasiallisesti palveluina joko lähettämällä asiakas maakunnan liikelaitoksen palveluun tai ohjaamalla asiakas maakunnalliseen ryhmään. Eli käytännössä sosiaalihuollon palveluun pääsyyn tulee porras ja odotusaika.

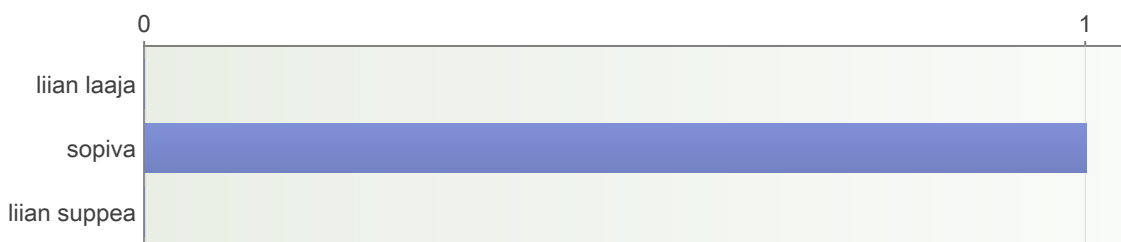
Sosiaalihuollon ohjaus- ja neuvonta ovat epäselvästi muotoiltu ja sosiaalihuollon osaaminen sote-keskuksessa jää kapeaksi.

Lakiluonnoksessa jää hieman epäselväksi liikelaitoksen sote-keskuksen palveluvalikoiman ehdottomuus.

Lakiluonnoksen jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon Kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotukset. Muistiossa (kappale 2.1) todetaan mm., että kuntoutuksen näkökulmasta ei tulisi siirtää järjestämisvelvollisuutta maakunnalliselle tasolle, mikäli se voidaan hoitaa sote-keskuksissa. Komitea ehdottaa sote-keskusten palveluihin mm. ikäihmisten kotona selviytymistä edistäviä kuntoutuspalveluja sekä muuta lyhyt kestoista kuntoutusta.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

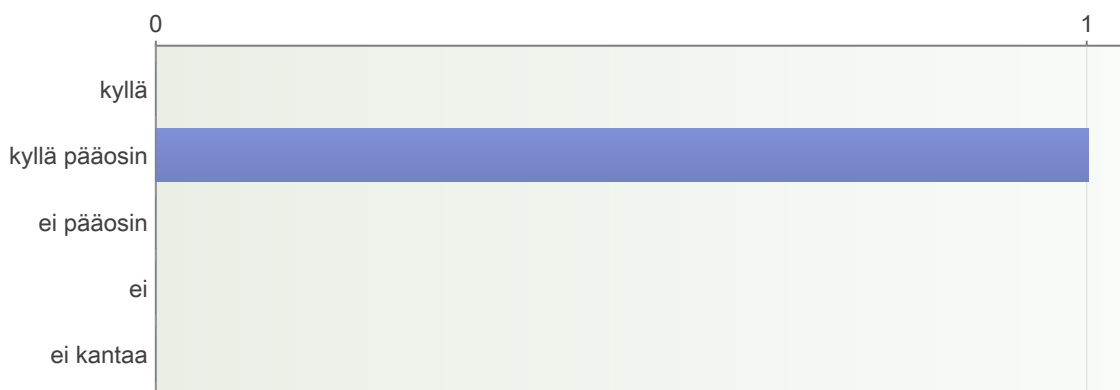

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

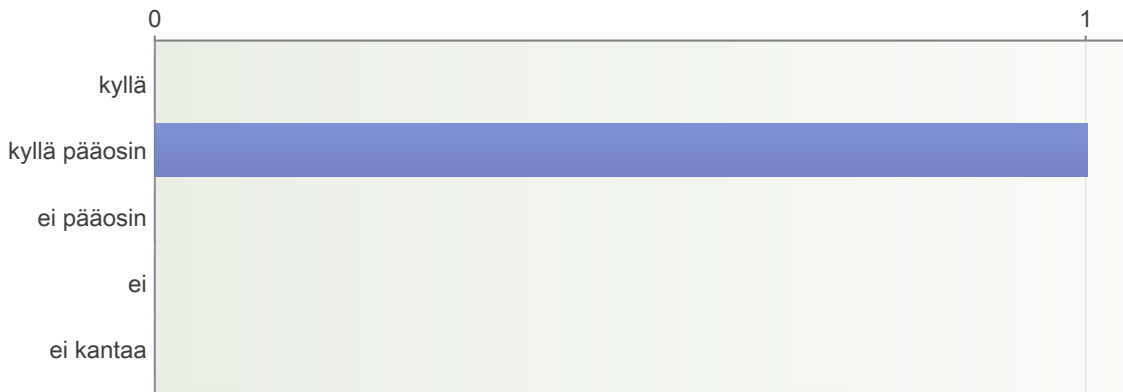
Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihuollon palvelukokonaisuus jää sote-keskuksessa ohueksi ja riskinä on, että palvelukokonaisuudesta ei näin muodostu palvelun käyttäjän kannalta toimivaa. Sosiaalihuollon palvelukokonaisuus tulee arvioida uudelleen osana 18§ sisältöä ja suhteessa maakunnan järjestäjän päätösvaltaan kuitenkin siten, että perhekeskuksen palvelut ei pirstaloitu.

Esitys jättää epäselväksi ainakin kotihoidon ja fysioterapian aseman siinä suhteessa, että milloin on kyse asiakassetelipalvelusta ja mikä kuuluu sote-keskukselle.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

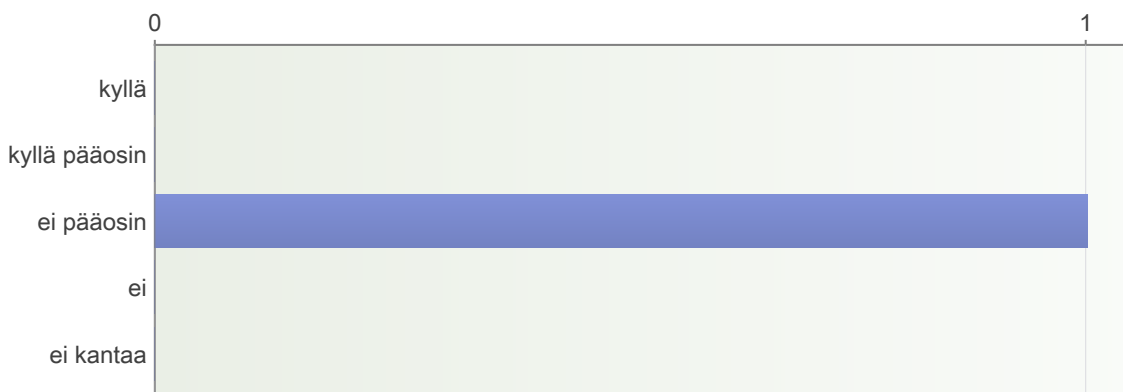
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- ---

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

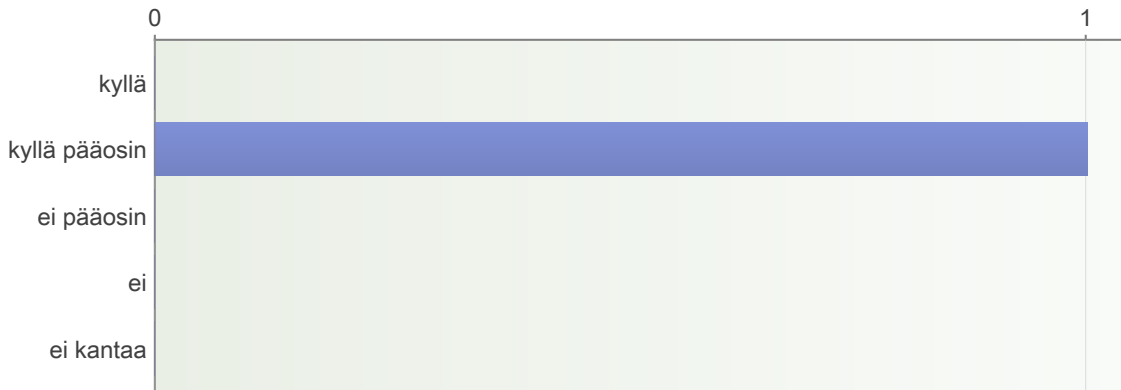
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen 37§:n osalta jää epäselväksi mitä liikkuvan sosiaalihuollonryhmä käytännössä tarkoittaa. Toimiiko ryhmä esim. ensiapuryhmän omaisena ja kuinka se kytketään eri sote-keskusten palvelutoimintaan. Epäselväksi jää myös, onko tämä maakunnan kaikissa sote-keskuksissa toimiva ryhmä (julkiset/yksityiset). Pykälä jää osittain ristiriitaiseksi sosiaalihoitolain kanssa.

Liikkuvan sosiaalihuollon ryhmä käsitteenä on ongelmallinen – vaikea mieltää rakenteeksi, jolla liikelaitoksen palveluja tuodaan sote-keskuksen yhteyteen. Miten tämä toimintamalli asemoituu erityisesti perhekeskustoiminnan kanssa?

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

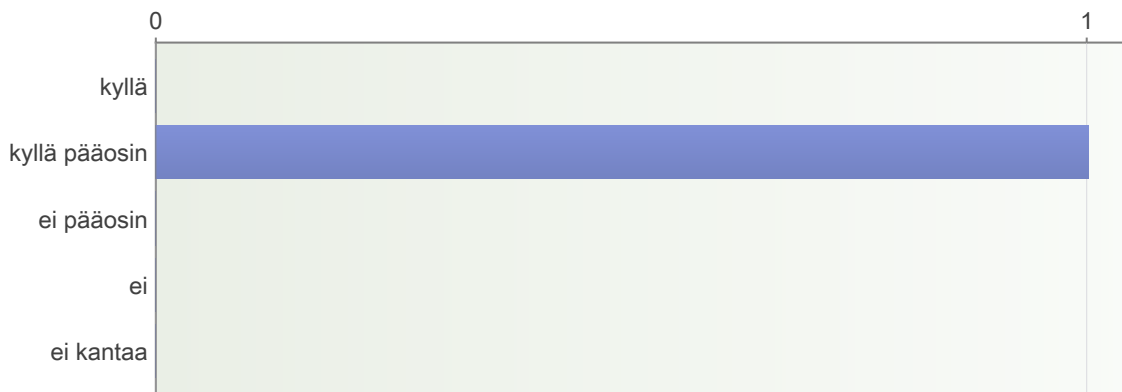
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- ---

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

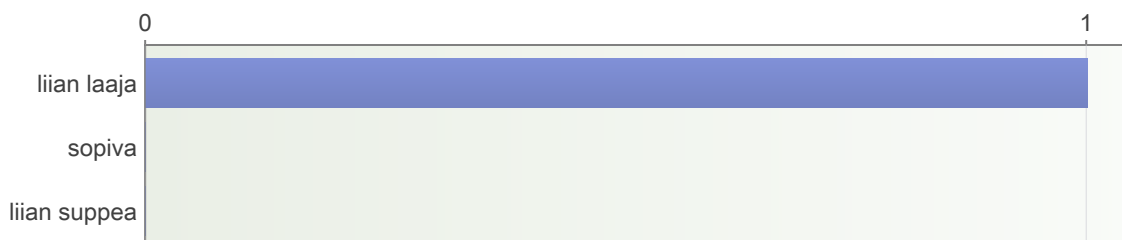
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on riittävä valinnan mahdollisuus, mutta se ei kaikilta osin ole tarkoituksenmukaista. Valintaoikeutta voi olla tarpeen rajata jossain tilanteissa, esimerkiksi silloin, kun lastensuojelun tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen saaminen viivästyy asiakkaan itsensä tai hänen läheistensä tekemien valintojen seurauksena. Mahdollisuudet valita maakunnan liikelaitos ja sen palveluyksikkö pirstovat palveluja epätarkoituksenmukaisesti tilanteissa, joissa asiakas tai asiakkaan läheiset tietoisesti pyrkivät välttelemään palvelutarpeen arviointia. Ongelman pitkittyminen lisää hoidon kustannuksia.

Valinnan kesto 6kk on lyhyt ja riskinä on, että se estää hoidon/palvelun todellisten vaikutusten arvioinnin, pidempi aika olisi hoidon kannalta sitouttavampi.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

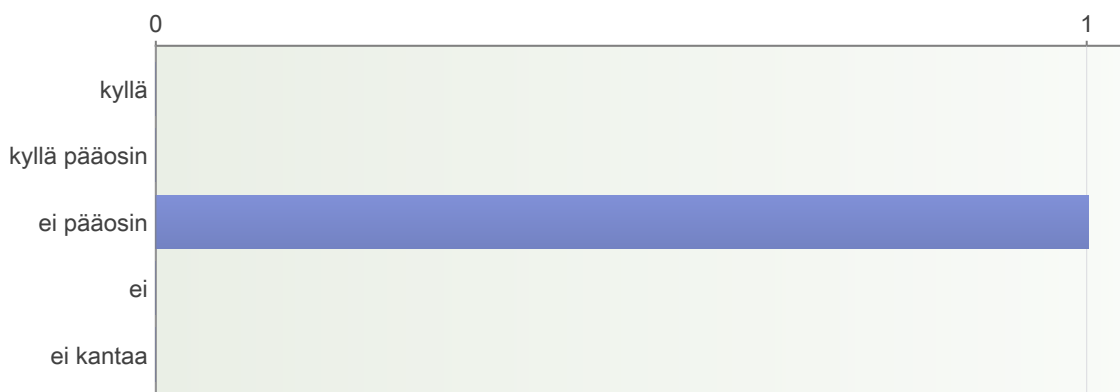
Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelipalvelujen määrittelyä ei tule säädellä laissa, vaan sen tulee olla järjestäjän tehtävänä. Tällöin voidaan paremmin vasta mm. alueellisen toimintaympäristön edellytyksiin. Sääntely asiakassetelin rajaamisesta on epäselvä ja osin ristiriitainen annettuun valintamahdollisuuteen. Tarvitaan myös selkeämpi ohjaus ja ohjeistus muutosvaiheesta palvelusetelin ja asiakassetelin välillä.

Mikäli palvelusetelilaki päätetään kumota valinnanvapauslain voimaantulon yhteydessä, on huomioitava palvelusetelin nykyinen laaja käyttö varhaiskasvatuksessa ja lain kumoamisen aiheuttaman seuraukset.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

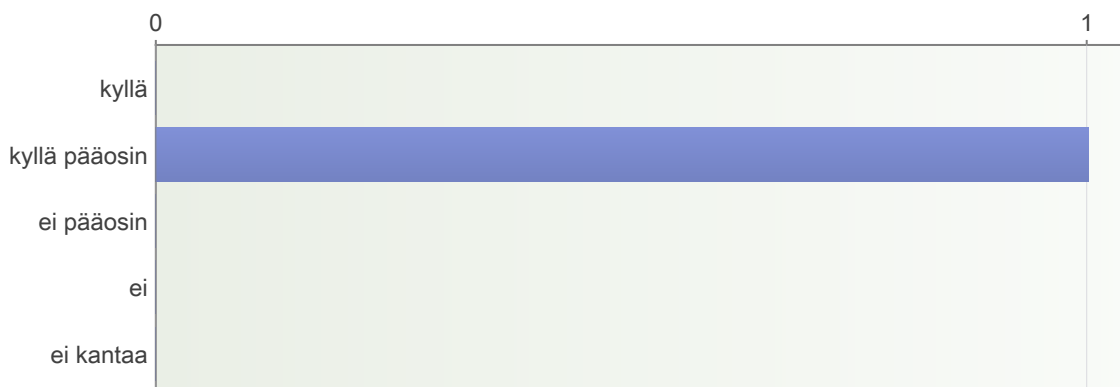
- Maakunnalla pitäisi olla suuri vapaus toteuttaa palvelut maakunnan liikelaitoksen oman harkinnan mukaan omana tuotantona, alihankkijoilla tai asiakassetelillä.

Sekä asiakassetelin että henkilökohtaisen budjetin käytön lisääminen sosiaali- ja terveydenhuollossa ei voi olla itsetarkoitus, vaan käytön lisäämisen tulee perustua kunkin maakunnan toiminnallisiin tarpeisiin ja omaan poliittiseen päätöksentekoon.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

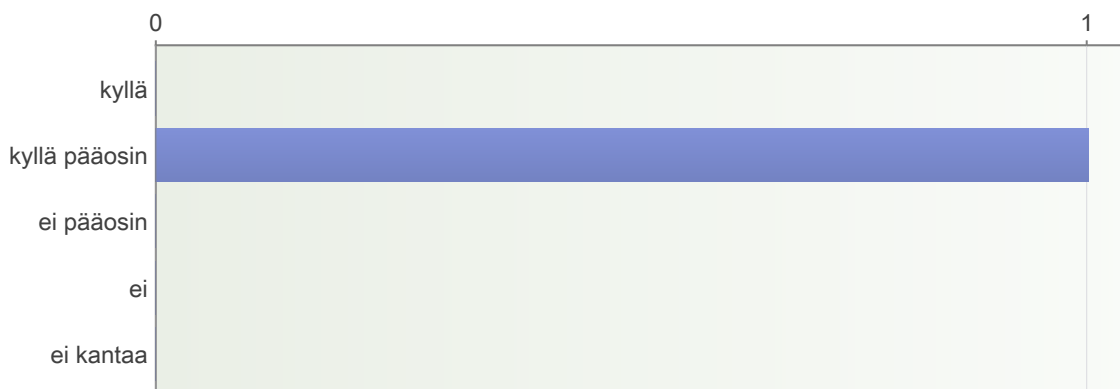
Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin käytön tulisi siis olla mahdollista, mutta ei pakollista tilanteissa, joissa maakunnalla on tarve täydentää omia palveluitaan pystyäkseen turvaamaan väestön tarpeen mukaiset hoidot ja toimenpiteet sekä asianmukaisen hoitopääsyn.

Erikoissairaanhoidon osalta on tärkeää, että keskussairaaloiden kyky huolehtia terveydenhuoltolaissa säädetystä päivystystehtävästä turvataan.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

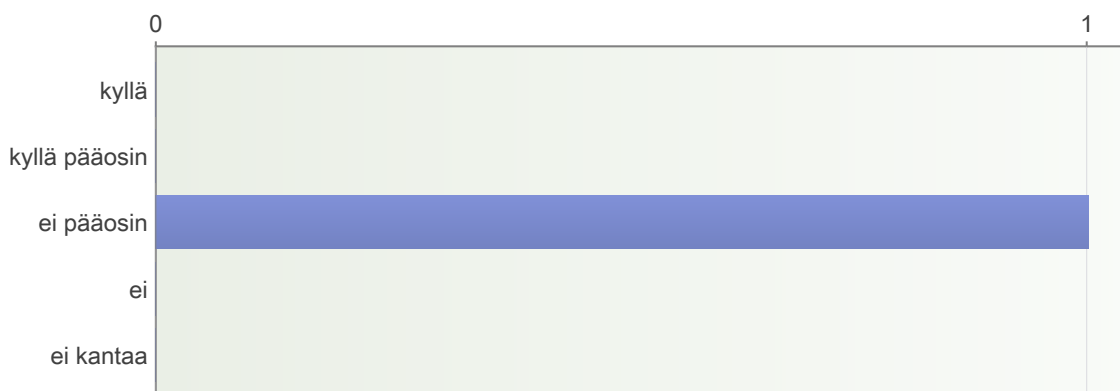
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- ---

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

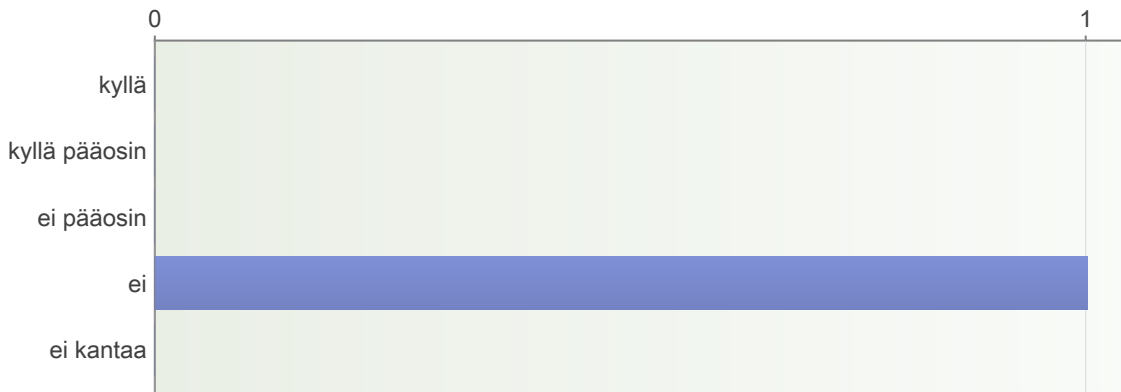
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien itsehallinnon kannalta on erittäin ongelmallista, jos ne veloitetaan tuottamaan merkittävä osa palveluistaan asiakaseteleillä. Maakunnalla tulisi itsehallintonsa puitteissa olla oikeus päättää palveluista, joissa se käyttää asiakassetelillä tarkoituksenmukaisella tavalla. Mikäli asiakas kieltäytyy asiakassetelistä, maakunnalla on viimesijainen vastuu tuottaa vastaavat palvelut. Mikäli maakunnalla olisi mahdollisuus valita, missä palveluissa se ottaisi käyttöön asiakassetelin, se voisi ottaa huomioon palvelujärjestelmän päällekkäisyyteen ja työvoiman saatavuuteen liittyviä kysymyksiä.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

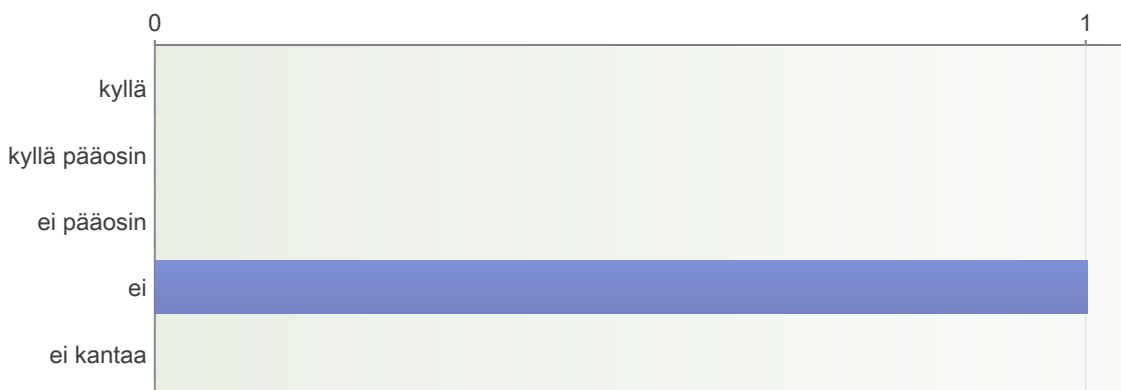
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Koska henkilökohtaisesta budjetista ei ole maassamme eikä esitettyssä muodossaan muualtakaan saatavissa vertailutietoa, sen kustannus- ja muita vaikutuksia on vaikea arvioida. Lakiluonnoksessa henkilökohtainen budjetti rajautuu koskemaan ainoastaan sosiaali- ja terveyspalveluja ja se sidottaisiin liikelaitoksessa laadittavaan asiakassuunnitelmaan. Tämä ei mahdollista aiempien henkilökohtaisen budjetin kokeilujen joustoa. Aiemmissa kokeiluissa henkilökohtaista budjettia on käytetty esim. korvaamaan kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaa jollain maksullisella harrastuksella. Asiakkaan tosiasiallinen mahdollisuus aidosti vaikuttaa omiin palveluihinsa jää tässä mallissa hyvin kapeaksi.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

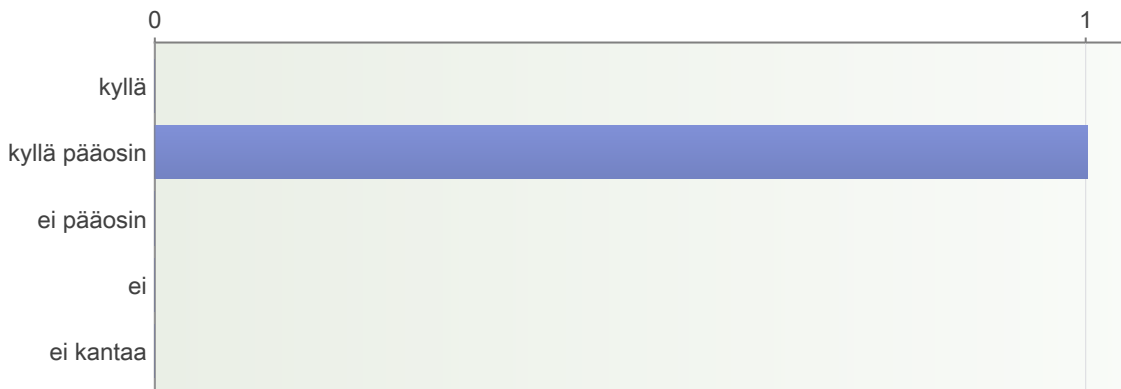
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan kanssa yhteistyössä laadittu asiakassuunnitelma on keskeinen osa hyvän ja vaikuttavan palvelukokonaisuuden muotouttamisessa erityisesti palvelujen monikäyttäjille. On tärkeää, että asiakas saa tietoa palveluvaihtoehdoista ja riittävän tuen omalle päätöksenteolle. Tarkoituksenmukaista on, että maakunnan liikelaitos on vastuussa palvelutarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelman laadinnasta. Oleellista myös on, että liikelaitos voi tarvittaessa tehdä yhteistyötä kuntien hyvinvointipalveluiden kanssa sekä järjestöjen kanssa sekä sisällyttää niiden tarjoamia palveluita asiakassuunnitelmaan.

Kaikki palvelujen tuottajat olisivat velvollisia noudattamaan asiakassuunnitelmaa, mikä nostaa esiin kysymyksen suunnitelma sitovuudesta ja suhteesta sosiaalihuollon hallintopäätöksiin ja terveydenhuollon hoitopäätöksiin. Suhde on epäselvä myös toimijoiden välisiin sopimuksiin. Jos asiakassuunnitelma olisi sitova, tulisi oikeusturvanäkökohdat ottaa huomioon ja ratkaista, pitäisikö asiakassuunnitelmaan voida hakea muutosta.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

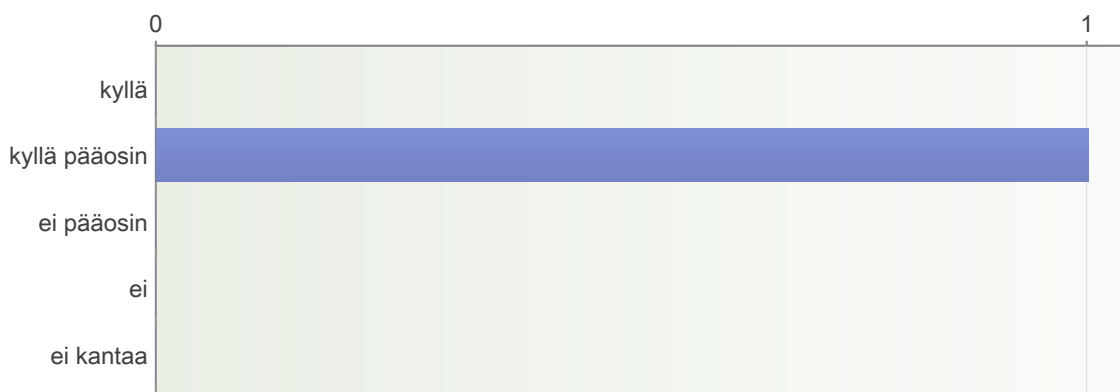
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asianmukaisten toimintaedellytysten arvioiminen ja seuraaminen tulee olemaan haasteellista. Menetelmä lisää hallinnollisia toimia. Palvelutuottajalakea säädettäessä yhdenmukaisia edellytyksiä julkisen ja yksityisen sosiaali- ja terveystalouden tuottajien välillä pidetään järjestelmän tasapuolisuuden osalta tärkeinä.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

52. Vapaamuotoiset huomiot.

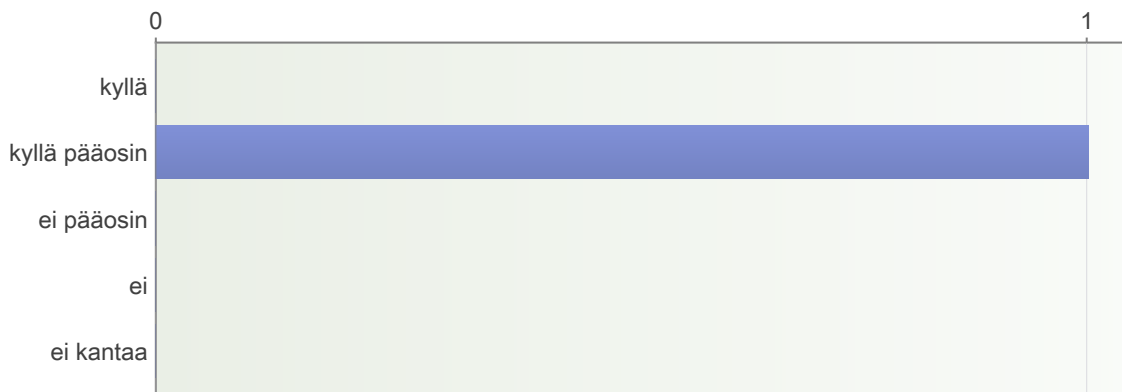
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla tulee olla mahdollisuus asettaa palveluntuottajille sellaiset ehdot, että eri tuottajien resurssit saadaan mahdollisimman hyvin palvelemaan maakunnan väestöä sekä niitä palvelutuotannon laadullisia tavoitteita, joita järjestäjä pitää tärkeinä.

Maakunnalla ei ole keinoja asettaa riittäviä seuraamuksia siitä, että tuottaja ei toimi maakunnan edellytysten mukaisesti. Kuitenkin maakunta on järjestämisvastuussa ja myös raskaassa valvontavastuussa palveluntuottajien suhteen. Vastuukysymyksistä ei ole riittäväällä tavalla säädetty.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

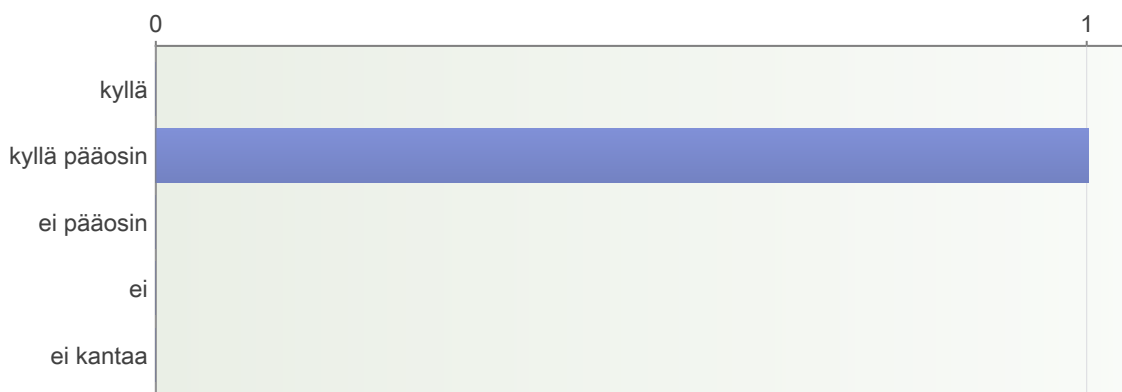
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimusmenettelystä ei tarvitse erikseen säätää, vaan noudattaa sopimusvapautta, olemassa olevaa lainsäädäntöä ja sopimusperiaatteita.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

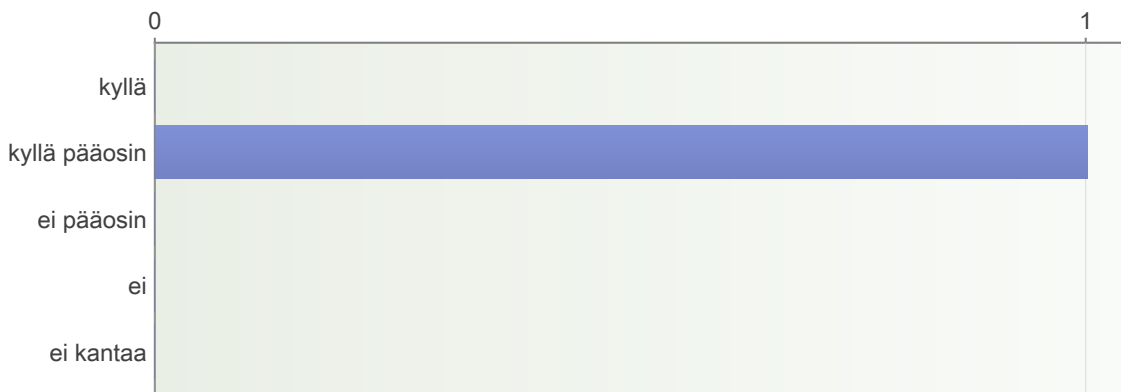
Vastaajien määrä: 1

- Menettelykuvaus lisää hallintoa ja menetelmän kustannuksia. Muutoin ehdotetut säännökset ovat mm. kirjanpidollisesta ja taloudellisesta erityttämisestä ja tietojen luovuttamisesta riittäviä.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

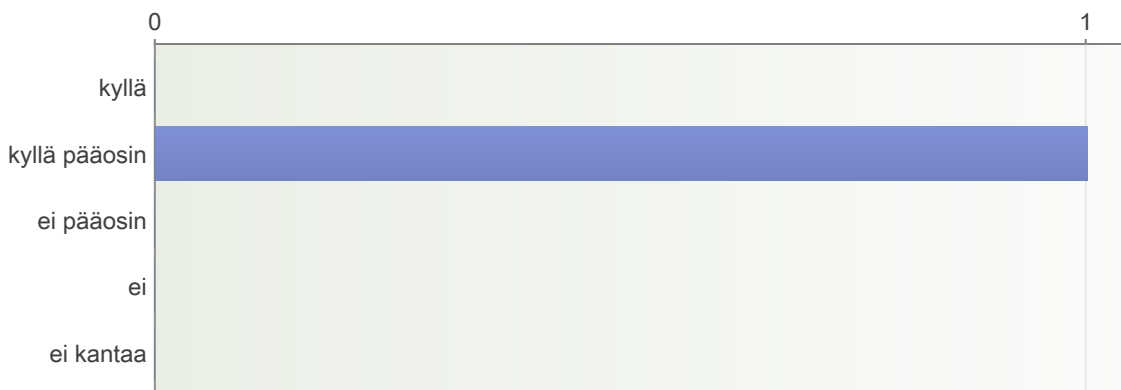
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- ---

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

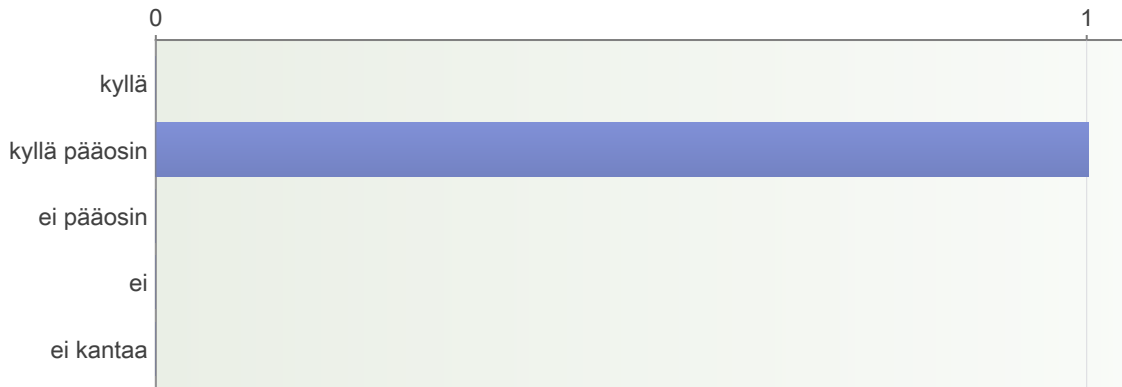
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- ---

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

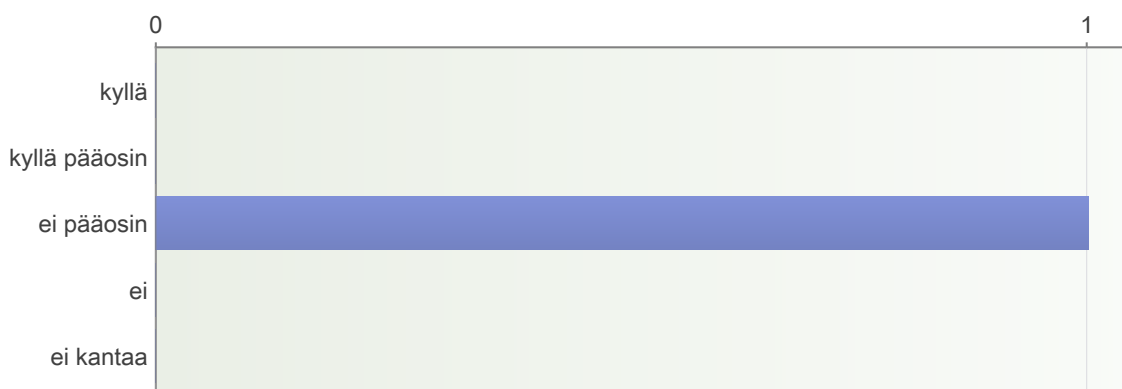
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen sote-keskuksen asema liikelaitoskonsernissa on tarkemmin säännelty kuin yksityisen sote-keskuksen asema omassa konsernissaan. Tämä saattaa synnyttää kilpailuetua yksityiselle sote-keskukselle.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

64. Vapaamuotoiset huomiot.

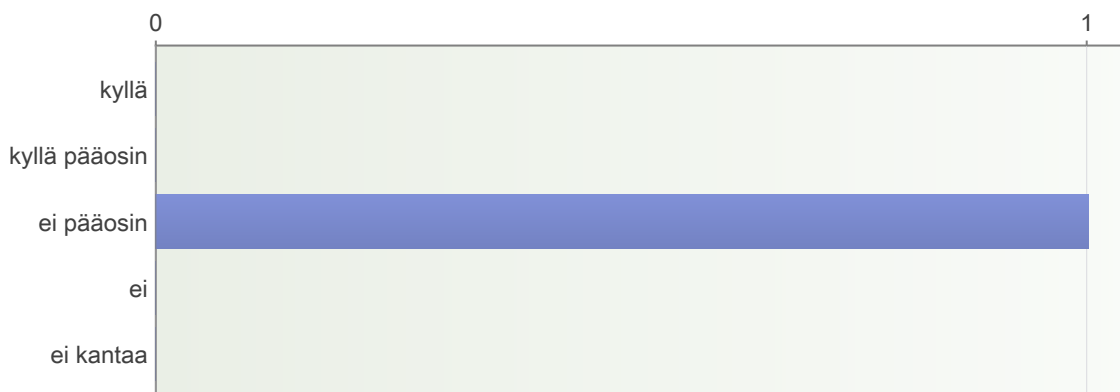
Vastaajien määrä: 1

- Keskeisenä työvälineenä integraation varmistamisessa on 5 §:n mukainen asiakassuunnitelma, jossa olisivat kaikki asiakkaan sosiaali- ja terveysterveystoimet tuotantovastuusta riippumatta. Tarkemmat määrittelyt joiden pohjalta asiakassuunnitelman laatimisen ja ylläpitämisen edellyttämät toiminnallisuudet voidaan toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmiin ja valtakunnallisiin Kanta-palveluihin ovat vasta käynnistyneet. Tämän vuoksi on epärealistista olettaa, että asiakassuunnitelman tietotekninen toteutus olisi laajasti käyttöönotettavissa vielä 2020. Henkilökohtainen budjetti olisi kuitenkin otettava käyttöön 1.1.2020 ja asiakasseteli viimeistään 1.7.2020.

Henkilökohtainen budjetti tulisi säätää tulemaan voimaan samanaikaisesti asiakassetelin käyttöönoton kanssa. Jos asiakas kieltäytyy henkilökohtaisesta budjetista, maakunnan liikelaitoksen on voitava hankkia asiakkaan palvelut asiakassetelillä. Eriaikainen voimaantulo ei tätä mahdollista.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

66. Vapaamuotoiset huomiot.

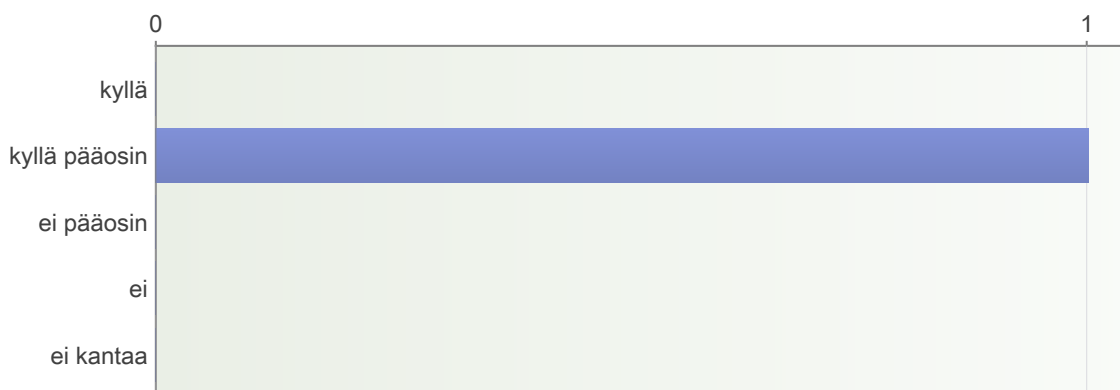
Vastaajien määrä: 1

- Voimaantuloa on porrastettu, mikä on sinänsä perusteltua. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin maakunnille velvoitteita tehdä merkittäviä päätöksiä jo kaksi vuotta ennen toiminnan käynnistymistä. Maakunnan tulisi päättää kiinteän korvauksen käytöstä ja varata rahoitusta tuottajilta tavoiteltujen asioiden ohjaamiseen taloudellisten kannusteiden avulla. Ehdotus ei ole kohtuullinen, koska maakunnilla ei ole riittävää tietopohjaa eikä työkaluja perusteltujen päätösten tekemiseen.

Ehdotuksen mukaisten tiedonhallintapalveluiden suunnittelu ja toteuttaminen on vasta käynnistynyt. Kokonaisuudessaan niiden ja maakuntien ja palveluntuottajien tietojärjestelmiin edellytettävien muutosten käyttöönotto kestää arviolta 3-5 vuotta valinnanvapauslain voimaantulosta. Koska palveluiden laaja käyttöönotto ei ole kaikilta osin mahdollista vielä valinnanvapausmallin käynnistymisen yhteydessä, tulisi toteutuksia vaiheistaa selkeämmin sekä lisätä säädökseen poikkeusperuste joka mahdollistaisi maakunnille ja palveluntuottajille myös muiden vastaavien tietojärjestelmäpalveluiden hyödyntämisen tilanteessa jossa valtakunnallisten palveluiden käyttöönottomahdollisuutta ei vielä ole. Erityisesti tämä koskee valinnanvapauspilotteja.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

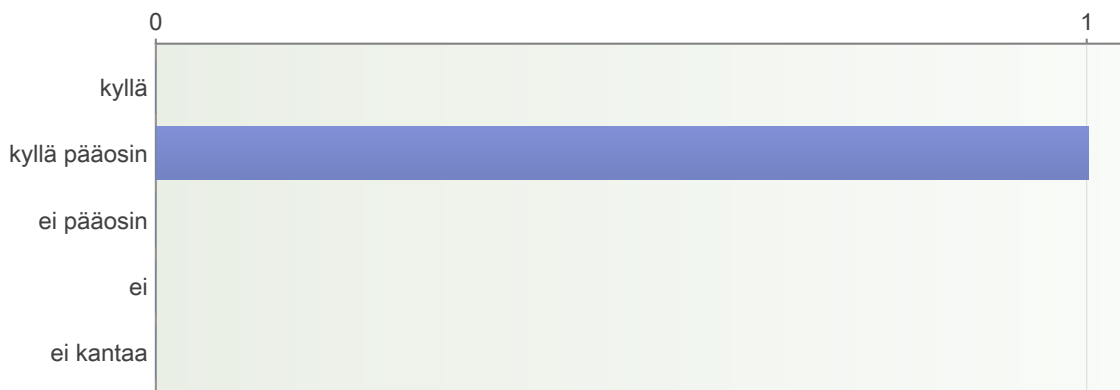
68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- ---

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

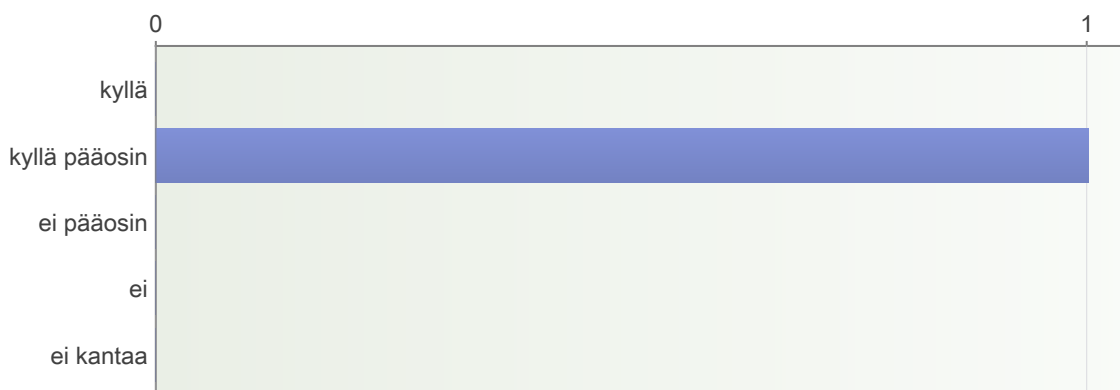
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- ---

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

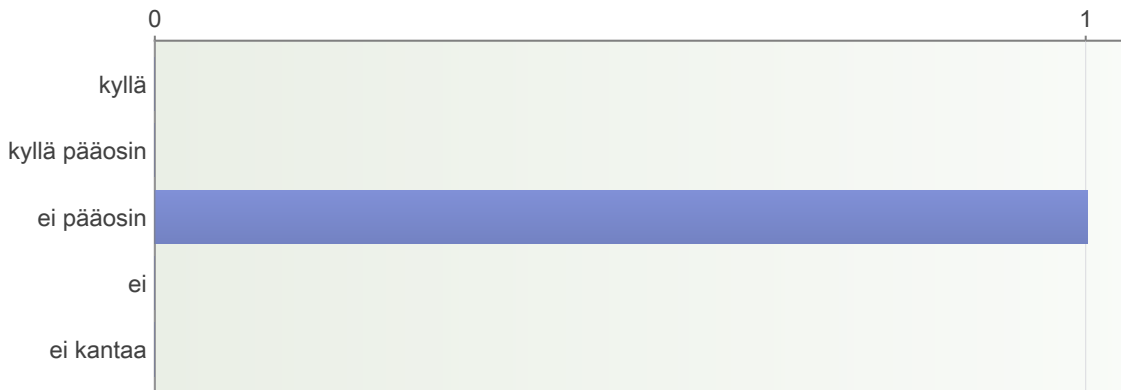
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suuret yritykset voivat konsernirakennettaan hyödyntäen saada selvää kilpailuetua suhteessa pieniin yrityksiin. Kuitenkin verrattuna aiempaan lakiluonnokseen, pienten yritysten toimintaedellytykset ovat tämän lakiluonnoksen mukaisina selvästi paremmat.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetyn vaikuttavuusarvioinnin lisäksi suuri rakenteellinen muutos edellyttää laajemman riskiarvioinnin, mikä olisi tehtävä pikaisesti.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Sote- ja maakuntauudistus ja siihen liittyvä valinnanvapauslainsäädäntö ovat maan historian suurin hallinnon ja toimintatapojen muutos, joka muuttaa kuntien roolissa suomalaisessa yhteiskunnassa. Uudistuksen merkittävin vaikutus kuntiin on sotepalvelujen siirtyminen maakunnan tehtäväksi. Uudistus tuo maakunnan monialaiseksi toimijaksi kuntien ja valtion rinnalle, mikä merkitsee muun muassa kuntien tehtävän ja oman toiminnan fokusointia sekä kuntien välisen yhteistyön arviointia ja kehittämistä. Uudistus tuo myös uusia yhdyspintoja maakunnan ja kuntien välille esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, eri tukipalvelut ja elinvoimatehtävät.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Yhteenveto lausunnosta:

Yleistä

Keväällä 2017 annettiin lausunto valinnanvapaus lakiluonnoksiin ensimmäisen kerran. Lausuntokierroksen jälkeen valinnanvapaus lakiluonnoksia on muutettu monelta osin. Pakkoyhtiöittämisestä luopuminen, erilaisten palvelumuotojen käyttöönoton porrastaminen, sosiaalipalveluiden kokonaisuuden sisällyttäminen liikelaitoksen palveluksi sekä perhekeskustoiminnan kokonaisuuden säilyttäminen yksissä käsissä on huomioitu uudessa valinnanvapaus lakiluonnoksessa, joita myös Lapuan kaupungin edellisessä lausunnossa korostettiin.

Lapuan kaupunki esittää, että sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteet sote-integraatiosta, yhdenvertaisuudesta ja nopeasta hoitoon/palvelun piiriin pääsemisestä, ovat kannatettavia. Valinnanvapautta koskeva lakiluonnos tulee mahdollistamaan nykyistä helpomman ja nopeamman hoitopääsyn ja yhteydenoton sote-keskuksiin. Lakiluonnoksessa asiakkaan valinnanvapautta eri palveluihin lisätään verrattuna nykyiseen tilanteeseen.

Valtiontalouden tarkastusviraston lausunnon mukaan sote- ja maakuntauudistukselle asetettu 3 miljardin euron säästötavoite ei nykytiedon valossa ole realistinen. Lisäksi VTV toteaa, että EU-vertailussa Suomen sosiaali- ja terveystoimet eivät ole erityisen korkeita, eikä ikääntymisen aiheuttama kestävyysshaaste poikkeuksellisen suuri.

Valinnanvapauslainsäädännön toimeenpano edellyttää tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamista. On arvioitu, että tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentaminen kestää useita vuosia. On siis huolehdittava siirtymäajan tietojärjestelmien käytöstä ja erityisesti asiakasja potilasturvallisuudesta.

Lainsäädännössä lähtökohtana tulee olla perustason palvelujen vahvistaminen. On siis huolehdittava siitä, että perustason palvelut (myös perustason sosiaalipalvelut) on vahva toiminnallinen kokonaisuus. Täten voidaan estää palvelujen painottuminen kalliisiin erityispalveluihin.

Hallituksen kärkihankkeissa tehdään kehittämistyötä mm. LAPE- palvelujen ja ikäihmisten palvelujen osalta. Myös sote- ja maakuntauudistusta koskevassa lainsäädännössä tulee yhteen sovittaa kärkihankkeissa tehty työ lainsäädännön kanssa, jotta lainsäädäntö mahdollistaa tehdyn kehittämistyön jatkamisen (esim. perhekeskustoiminta yhden toimijan alla).

Henkilökohtainen budjetti, asiakasseteli ja palveluohjaus

Henkilökohtainen budjetti on lakiluonnoksen mukaan otettava käyttöön 1.1.2020 alkaen.

Henkilökohtaisen budjetin avulla hankittavat palvelut eivät voi olla maakunnan liikelaitoksen palveluja. Jotta mm. asumispalvelupaikat ovat tehokkaassa käytössä, ohjaa lainsäädäntö siirtämään asumispalvelut pois liikelaitoksen alta. Henkilökohtainen budjetti on vielä jäsentymätön kokonaisuus ja kuitenkin heti uudistuksen alussa otettava käyttöön. Mikäli henkilökohtainen budjetti toteutetaan lakiluonnoksessa esitetyllä tavalla, tulee henkilökohtaisen budjetin käyttöönotossa olla siirtymäaika.

20

Lakiluonnoksessa asiakassetelillä annettavien palvelujen osalta jää epäselväksi se, että maakunnalla tulee olla omaa toimintaa asiakassetelin piiriin kuuluvissa palveluissa mikäli asiakas ei halua asiakasseteliä käyttönsä. Lainsäädännössä on selkiytettävä se, voiko liikelaitos tuottaa itse ko. palveluja. Molempien henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelin käyttöönottoon liittyy täten epätietoisuutta siitä, onko tarkoituksenmukaista omistaa esimerkiksi kiinteistöjä, joissa tuotetaan asumispalveluja.

Myös nykyisen palvelusetelin ja uudistuksen myötä käyttöönotettavan asiakassetelin yhteensovittaminen tulee selkeyttää. Nykyisten pitkäaikaishoidossa olevien asiakkaiden (esim. asumispalvelut) osalta tulee päättää, mitä mallia/seteliä heihin sovelletaan. Jo

tämänkin takia, siirtymäajat hb:n ja asiakassetelin osalta ovat perusteltuja.

Palvelutarpeen arviointi, asiakassuunnitelma ja palveluohjaus tulee selkeyttää sotekeskuksen ja liikelaitoksen osalta erityisesti terveydenhuollon palveluissa.

Sosiaalipalveluissa vastuu ko. tehtävistä on lakiluonnoksen mukaan liikelaitoksella.

Asiakasohjausyksikkö tulee olla yhtenäinen kokonaisuus, josta palveluohjausta annetaan keskitetysti. Tämän vuoksi asiakasohjausyksikkö ja palveluohjaus tulee olla liikelaitoksen toimintaa kokonaisuudessaan.

Lakiluonnoksen jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon Kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotukset. Muistiossa todetaan mm., että kuntoutuksen näkökulmasta ei tulisi siirtää järjestämisvelvollisuutta maakunnalliselle tasolle, mikäli se voidaan hoitaa sote-keskuksissa. Komitea ehdottaa sote-keskusten palveluihin mm. ikäihmisten kotona selviytymistä edistäviä kuntoutuspalveluja sekä muuta lyhyt kestoista kuntoutusta.

Poikkeusoloihin ja huoltovarmuuteen tulee kiinnittää huomiota. Sitä ei ole lakiluonnoksessa huomioitu mitenkään.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- ---